

PRILOGA E

Poročilo o spremljanju praktičnega izobraževanja – analiza in interpretacija intervjujev z učitelji praktičnega izobraževanja (Nelektorirano gradivo)

NOSILEC: Center RS za poklicno izobraževanje

SOAVTORJI: Marko Borko (CPI), Marko Gale (SPSSB Ljubljana)

TEMELJNO RAZISKOVALNO VPRAŠANJE: Kako se cilji prenove, povezani s praktičnim izobraževanjem, uresničujejo na podlagi izkušenj in mnenj učiteljev PP?

METODOLOŠKA RAZČLENITEV:

Sodelujoči:

učitelji PP štirih pilotnih šol

Tehnika in postopek zbiranja podatkov:

polstrukturiran intervju

priprava opomnika za polstrukturiran intervju

izvedba intervjujev (snemanje s pomočjo diktafona) – april 2006

transkripcija intervjujev

analiza, kodiranje in interpretacija ugotovitev

KAZALO VSEBINE

1 UVOD	3
2 KAZALCI SKLOPA SPREMLJANJA	3
3 REZULTATI IN INTERPRETACIJA	4
3.1 SPLOŠNA VPRAŠANJA	4
3.2 SODELOVANJE ŠOLE IN PODJETIJ	4
3.3 NAČRTOVANJE IZVAJANJA PRAKTIČNEGA IZOBRAŽEVANJA.....	5
3.4 NAČIN IZVAJANJA PRAKTIČNEGA IZOBRAŽEVANJA.....	6
3.5 OCENA PODPORNIH GRADIV	6
3.6 URESNIČEVANJE INTEGRIRANIH KLJUČNIH KVALIFIKACIJ IN POKLICNIH KOMPETENC V PRAKTIČNEM IZOBRAŽEVANJU	7
3.7 USPOSABLJANJE ZA IZVAJALCE PRAKTIČNEGA IZOBRAŽEVANJA	7
3.8 OCENJEVANJE PRAKTIČNEGA IZOBRAŽEVANJA	8
3.9 STANDARD MATERIALNIH POGOJEV	8
3.10 SODELOVANJE MED, ŠOLO, DIJAKI, STARŠI, MENTORJI, ZBORNICAMI	9
3.11 DOSEGANJE ŠIROKEGA POKLICNEGA PROFILA	9
4 LITERATURA	11

1 UVOD

V letošnjem spremljanju novega izobraževalnega programa Avtoserviser (IP AS), smo se v skladu s temeljnim načrtom spremljanja osredotočili na področje praktičnega izobraževanja (PI), ki smo ga podrobneje opredelili s kazalci. V pričujočem delnem poročilu smo se s temeljnim raziskovalnim vprašanjem: »Kako se cilji prenove, povezani s praktičnim izobraževanjem, uresničujejo na podlagi izkušenj in mnenj učiteljev PP?«, usmerili na učitelje praktičnega pouka (PP).

2 KAZALCI SKLOPA SPREMLJANJA

Področje spremljanja PI smo podrobneje opredelili s kazalci. Kazalce spremljanja smo še definirali podrobneje. Za vsak kazalec oz. za vsako njegovo podrobnejšo opredelitev smo v opomniku za polstrukturiran intervju z učitelji PP, postavili eno ali več vprašanj.

Kazalec	Podrobnejša opredelitev kazalca
Sodelovanje šole in podjetij	identifikacija sodelovanja skozi cilje PIDP in PP
	ocena doseganja zastavljenih ciljev pri PP in PIDP
	povezovanje teorije in prakse
Načrtovanje izvajanja PI	identifikacija obstoječe umestitve ciljev PIDP in PP v IK in OK
	načrtovanje v odnosu do katalogov znanj in izpitnega kataloga
Način izvajanja PI	način izvajanja PI
Ocena podpornih gradiv	ocena navodil za izvajanje PI
Uresničevanje IKK in PK v PI	kako so bile IKK upoštevane pri načrtovanju PI
	uresničevanje PK, predvidenih s standardom
Usposabljanje za izvajalce PI	identifikacija potreb
Ocenjevanje PI	sooblikovanje ocene PP znotraj SVS
Standard materialnih pogojev	oprema za standard
Sodelovanje med, šolo, dijaki, starši, mentorji, zbornicami	ocena sodelovanja, ustreznost razdelitve vlog
Doseganje širokega poklicnega profila	ocena zaposljivosti

3 REZULTATI IN INTERPRETACIJA

3.1 Splošna vprašanja

❖ *Koliko let ste že zaposleni na šoli?*

V intervjuvanje učiteljev PP na štirih pilotnih šolah, smo zajeli dvanajst učiteljev. Na eni šoli po šest, na preostalih treh šolah po dva učitelja PP. Učitelj PP z najkrajšim učiteljskim stažem je na šoli zaposlen 2 leti, z najdaljšim 30 let.

❖ *Koliko let delovnih izkušenj imate iz stroke? Kaj ste počeli?*

Vsi intervjuvani učitelji PP, so bili predhodno že zaposleni drugje in imajo izkušnje iz stroke. Največ (8) jih je delalo kot avtomehaniki v avtoserviserskih delavnicah (tudi tehnični pregledi in kmetijska mehanizacija), trije prihajajo iz industrije in gospodarstva, en učitelj pa je prej delal na gradbeni šoli.

❖ *Kakšen stik imate s (avtoservisersko) stroko sedaj, ko delate v šoli?*

Stik s stroko učitelji PP ohranjajo sami. Morajo se samoizobraževati, samoizpopolnjevati, da sledijo novostim in tehnološkemu razvoju. Samoiniciativno morajo stopati v stik z delodajalci, pridobivati informacije, spremljati revije (Mehanik in voznik) in literaturo. V servisih in firmah učitelji PP izkoristijo svoje prijatelje, bivše učence in ostale veze, da pridobijo informacije, literaturo in priročnike. Problem je, ker servisi (še posebej pooblaščen) ne želijo posredovati internih informacij in literature, saj gre za poslovno skrivnost in avtorske pravice.

3.1 Ugotovitve

Dvanajst intervjuvanih učiteljev PP je na šoli zaposleno od 2 do 30 let. Večina jih je na šoli zaposleno več kot 10 let. Pred tem so že delali v stroki in so temu ustrezno izkušeni. Največ jih je delalo kot avtomehaniki v avtoserviserskih delavnicah, nekaj pa v industriji in gospodarstvu. Stik s stroko učitelji PP ohranjajo sami. Samoiniciativno stopajo v stik s servisi in firmami ter prosijo za informacije, strokovno literaturo in priročnike. Spremljajo tudi strokovne publikacije.

3.2 Sodelovanje šole in podjetij

❖ *Katere cilje naj bi dosegali dijaki s pomočjo PP?*

Učitelji PP so navedli več ciljev, ki naj bi jih dosegli dijaki s pomočjo PP. Največ učiteljev PP je navedlo: pridobitev širokega strokovnega znanja in sposobnosti, obvladovanje elementov vozila (motorja, prenosov, sklopov, informatike, elektrike in elektronike), komunikativnost (do stranke) in dobra zaposljivost (tudi v Evropi). Posamezni učitelji PP so kot cilje navedli še: odgovornost do stranke in vozila, vsesplošno izobraženost in socializacijske cilje.

❖ *Do kakšne mere se po vašem mnenju cilji uresničujejo?*

Cilji se po mnenju učiteljev PP uresničujejo precej uspešno. Lahko bi dosegli še več, če bi bile na razpolago boljše razmere za delo, več časa in bi bilo manj težav z vzdrževanjem discipline.

❖ *Kako kot učitelj praktičnega pouka prispevate k povezovanju teorije in prakse? (Dijaki naj bi v novem programu znotraj SVS in PP teoretično osmislili praktične izkušnje pridobljene pri delodajalcu. Kako se t.i. teoretizacija prakse uresničuje pri PP?)*

Učitelji PP praviloma so načrtovali povezovanje teorije in prakse. Na eni od pilotnih šol povezovanje ni zaživel, kot je bilo zamišljeno, čeprav menijo, da bi bilo povezovanje možno. Razlog za neuspešno povezovanje teorije in prakse je slaba klima in ločevanje v učiteljskem zboru. Drugje se povezovanje uresničuje tako, da obravnava teme teče istočasno pri praktičnemu in

strokovnemu pouku. Ko se dijaki naučijo teorije, jo kasneje v delavnici še enkrat praktično ponovijo. Tudi učitelji PP so teoretično toliko podkovani, da stalno povezujejo teorijo in prakso.

3.2 Ugotovitve

Učiteljem PP se zdijo najpomembnejši cilji PP to, da dijaki dosežejo široko strokovno znanje in usposobljenost, komunikativnost in zaposljivost. Ti cilji se po mnenju učiteljev PP uresničujejo, kljub temu pa optimistično menijo, da bi se uresničevanje ciljev dalo še izboljšati. Za povezovanje teorije in prakse so se učitelji PP prizadevali tako, da so jo načrtovali, kar se je zgodilo povsod, razen na eni od pilotnih šol, zaradi slabe klime v učiteljskem zboru. Načrtovano povezovanje teorije in prakse se uresniči tako, da obravnava teme teče istočasno pri praktičnemu in strokovnemu pouku. Znotraj PP tudi učitelj sam povezuje teorijo in prakso, saj je ustrezno teoretično izobražen.

3.3 Načrtovanje izvajanja praktičnega izobraževanja

❖ *Kot učitelj PP ste sodelovali pri načrtovanju izvedbenega kurikula. Kakšna je bila vaša vloga pri tem? Ste bili aktivno vključeni v vse faze priprave izvedbenega kurikula?*

Brez izjeme so izvedbeni kurikul (IK) na vseh šolah načrtovali tako, da so izhajali iz prakse, praktičnega pouka oz. praktične izvedbe, na katero so se kasneje navezovali ostali predmeti in teorija. Učitelji PP so imeli pri načrtovanju IK aktivno vlogo, saj so morali z določitvijo ciljev in vsebine postaviti (časovne) okvirje IK. Učiteljem PP so se priključili še ostali učitelji. Pri načrtovanju IK je prihajalo tudi do manjših, začetnih težav, ki so jih kasneje odpravili. V odprtem kurikulu so upoštevali mnenja, potrebe in želje delodajalcev oz. servisov.

❖ *Ste pri načrtovanju ostali pri svojem področju ali ste z ostalimi učitelji načrtovali tudi medpredmetne povezave?*

Učitelji PP so načrtovali medpredmetne povezave, kar je na dveh šolah uspelo zelo dobro. Ugotavljajo celo, da je bilo zgrešeno, ker tega niso počeli že prej. Na eni od šol medpredmetne povezave niso zaživele uspešno, ker jih niso načrtovali timsko. Na skupno ogrodje IK se je navezoval vsak učitelj zase, zaradi česar je prišlo do časovno-vsebinskih razhajanj. Medpredmetno povezovanje ima dve podobi, v prvi dva učitelja sodelujeta skupaj, tako da se en pridruži drugemu pri uri PP. V drugi pa se ostali predmeti vežejo na prakso, tako da pri matematiki, slovenščini, angleščini itd., obravnavajo avto/motor.

❖ *Se vam zdi umestitev vsebin PI v IK ustrezna?*

Umestitev vsebin PI v IK se zdi učiteljem PP ustrezna le na eni šoli. Drugod se jim, zaradi različnih vzrokov, umestitev ni zdela najbolj ustrezna. Kot vzroke navajajo premalo praktičnega znanja v IK, časovno-vsebinska razhajanja, preveč optimalna in podrobna določitev vsebin. Posebej izstopa nezadovoljstvo nekaterih učiteljev PP iz ene od pilotnih šol, nad novim programom Avtoserviser v celoti in ukinitvijo programa Avtoelektrikar. Bolj jim je všeč delitev na Avtomehanika, Avtoelektrikarja, Avtokleparja, Avtoličarja, saj naj bi bili kvalitetni strokovnjaki le tisti, ki se specializirajo za določeno področje. O tem pravijo naslednje. »Če gledamo Avtoserviserja, mora dijak v treh letih absorbirati vsebine Avtomehanika, ki traja tri leta in avtoelektrike, ki tudi traja tri leta in še karoserije, kar je za ta profil dijaka z dvojkami, ki ga mi dobimo v šolo, velika obremenitev, je absolutno nemogoče spraviti do kakovosti. To je preveč ambiciozno.«

❖ *Iz česa izhajate pri načrtovanju izvajanja PP?*

Učitelji PP pri načrtovanju izvajanja PP izhajajo iz katalogov znanj, izpitnih katalogov, prakse in lastnih izkušenj, izhodišč, smernic, predmetnika, ključnih kvalifikacij.

❖ *Se vam zdijo izpitni katalogi, katalogi znanj (ne-) ustrezni? V kakšnem pogledu?*

Katalogi se jim zdijo obsežni, kar je za dijaka lahko preveč podatkov. Na eni šoli se zdijo učiteljem PP katalogi za napredni nivo zastavljeni preveč zahtevno in dvomijo ali so ga sposobni realizirati.

- ❖ *Na kakšen način se pripravljate na pouk (ni mišljena učiteljeva osebna priprava na pouk, ampak fino/ 'medpredmetno' načrtovanje): sam, skupaj z drugimi učitelji strokovnih vsebinskih sklopov oz. PP, z organizatorjem PI v delovnem procesu, z mentorji, drugo?*

Na treh šolah se učitelji PP na pouk z medpredmetnim povezovanjem pripravljajo na timskih sestankih programskega učiteljskega zbora (PUZ), kjer se pogovorijo in koordinirajo, kaj kdo dela in kako se lahko navežejo na ostale. Predvsem sodelujejo učitelji PP in učitelji strokovnih vsebinskih sklopov (SVS). Na četrti šoli se učitelji PP na pouk praviloma pripravljajo sami. Za medpredmetne povezave, ki še niso povsem zaživele, so se samoiniciativno povezali z učiteljem tehnologije. Z mentorji učitelji PP praviloma ne sodelujejo, saj za sodelovanje z mentorji skrbi predvsem organizator praktičnega izobraževanja v delovnem procesu (PIDP).

3.3 Ugotovitve

IK se na šolah načrtuje tako, da se izhaja iz prakse na katero se navezuje teorija. Zato so imeli učitelji PP pri načrtovanju IK osrednjo vlogo. Učitelji PP so načrtovali tudi medpredmetne povezave. Načrtovanje IK ni potekalo brez nekaterih začetniških težav. Pri načrtovanju izvajanja PP izhajajo iz katalogov znanj, izpitnih katalogov, prakse in lastnih izkušenj. Katalogi se jim zdijo obsežni in zahtevni. Na treh šolah se učitelji PP na pouk, z medpredmetnim povezovanjem, pripravljajo v PUZ.

3.4 Način izvajanja praktičnega izobraževanja

- ❖ *Opišite način, kako so dijaki aktivno udeleženi v praktični pouk?*

Dijake motivirajo in vzpodbujajo, da izgubijo strah in se aktivno vključijo v PP. Dijaki so aktivno vključeni v PP, tako da izpeljejo celotno nalogo na modelu ali še boljše vozilu. Za uspešen način dela se je izkazalo delo v parih. Manj uspešne in manj motivirane dijake so povezali z dobrimi dijaki, da sodelujejo skupaj. Uspešni dijaki so vzpodbuda in zgled manj uspešnim. Za zanimivo rešitev se je izkazal nakup starega avtomobila, ki ga dijaki popolnoma razstavijo, popravijo in obnovijo. Pri tem 3 letnem projektu so do sedaj vsi dijaki pokazali veliko mero aktivne zavzetosti za delo. Za dokaj uspešen način so se izkazale celoletne projektne naloge in projektni tedni, kjer morajo vsi dijaki aktivno sodelovati. V delavnici je motivirati in aktivirati dijake še težje kot v učilnici, saj ne morejo delati vsi naenkrat, ker so skupine prevelike oz. delavnice premajhne s premalo opreme. Ta ugotovitev še posebej velja za prve letnike.

- ❖ *Katere metode pedagoškega dela pretežno uporabljate pri izvajanju praktičnega pouka?*

Pri izvajanju učitelji pretežno uporabljajo naslednje metode: razlaga postopka oz. naloge, prikaz postopka s ponavljanjem, vaja oz. delo na modelu ali vozilu, projektne naloge oz. tedni, uporaba orodij, delo v parih, igra vlog.

3.4 Ugotovitve

Za najbolj uspešen način aktivnega vključevanja (manj uspešnih, manj motiviranih, manj aktivnih) dijakov v PP, se je izkazalo delo v parih z delom oz. izpeljavo celotnega postopka na pravem vozilu. V delavnici je, zaradi velikih skupin, težko doseči, da bi bili vsi dijaki aktivni ves čas. Pri PP učitelji pretežno uporabljajo metode razlage postopka, prikaza postopka z vajo na modelu ali vozilu ter projektne naloge.

3.5 Ocena podpornih gradiv

- ❖ *Iz katerih podpornih gradiv izhajate pri organizaciji/načrtovanju/ocenjevanju PI? Kakšna se vam zdijo ostala podporna gradiva (POROČILO O PRAKTIČNEM IZOBRAŽEVANJU)?*

Pri ocenjevanju PI, si pomagajo s poročilom o PI, ki se učiteljem PP večinoma zdi dobro. Dobro se jim zdi, ker se dijaki pri izpolnjevanju naučijo dela z računalniki, elektronska oblika pa predstavlja dobrodošlo, dodatno možnost. Slabost elektronskega poročila o PI naj bi bila olajšana možnost

prepisovanja in dejstvo, da ga dijaki ne znajo pravilno (didaktično) uporabljati. Učitelji PP kot podpora gradiva pogrešajo strokovne revije, iščejo tudi novo strokovno literaturo in pišejo skripte.

3.5 Ugotovitve

Pri ocenjevanju PI si učitelji PP pomagajo s poročilom o PI, ki se jim večinoma zdi dobro. Kot podporno gradivo potrebujejo strokovno literaturo.

3.6 Uresničevanje integriranih ključnih kvalifikacij in poklicnih kompetenc v praktičnem izobraževanju

❖ *V novem programu naj bi se večjo pozornost namenjalo tudi poklicni socializaciji dijakov skozi PI. To naj bi se dosegalo skozi integrirane ključne kvalifikacije kot so: učiti se učiti, ... (varstvo in zdravje pri delu, sporazumevalne veščine, socialne spretnosti, podjetnost, načrtovanje kariere, IKT pismenost). Ali integrirane ključne kvalifikacije načrtujete tudi na skupnih sestankih programskega učiteljskega zbora? Na kakšen način se to vključuje v PI?*

Na dveh šolah so učitelji PP integrirane ključne kvalifikacije (IKK)¹ načrtovali skupaj na sestankih PUZ in jih vključevali v program. Na ostalih šolah se uresničevanje IKK jemlje kot samoumeven in spontan proces, zaradi česar jih niso posebej načrtovali. V PI se IKK vključujejo tudi tako, da pri PP sodelujejo učitelji slovenščine, nemščine, naravoslovja. Učitelji PP dajo največ poudarka IKK, kot so: komuniciranje, varstvo in zdravje pri delu, varstvo okolja, socialne spretnosti in red v delavnici.

❖ *Dijaki naj bi v drugem letniku določene naloge opravljali že na višjih ravneh zahtevnosti (rutinska&napredna) in bolj samostojno. S tem naj bi dijaki dosegli načrtovane poklicne kompetence. Kako poklicne kompetence načrtujete v okviru PP?*

Učitelji PP poklicne kompetence (PK) načrtujejo skupaj. Ugotavljajo, da lahko dijaki na PIDP povežejo znanje in sposobnosti pridobljene v šoli. Nekateri učitelji pravijo, da je rutinska in napredna raven PK že realizirana in da so dijaki sposobni še več, drugi pa trdijo nasprotno, da dijaki delajo na osnovni ravni PK in dvomijo, da bi lahko dosegli zahtevne kriterije napredne ravni PK – le-te naj bi dosegli samo redki dijaki. Doseganje višjih ravni PK, ne vidijo kot naloge šole, ampak kot del poklicnega razvoja posameznika: *»Oni niso šprinterji. Mi jih v strokovnem razvoju samo postavimo na noge. Še daleč je do sprinta.«*

3.6 Ugotovitve

Na dveh šolah se IKK načrtuje in vključuje v program skupaj na sestankih PUZ. Drugje vidijo uresničevanje IKK kot samoumeven in spontan proces, zato ga ne načrtujejo posebej. Učitelji PP najbolj poudarijo IKK: komuniciranje, varstvo in zdravje pri delu ter okoljska vzgoja. Učitelji PP PK načrtujejo skupaj, od osnovne, preko rutinske do napredne ravni PK. Mnenja učiteljev PP, o doseganju višjih nivojev PK pri dijakih, se razlikujejo. Nekateri pravijo, da so višje ravni že realizirane, nekateri pa dvomijo in pravijo da bodo dosežene samo v redkih primerih.

3.7 Usposabljanje za izvajalce praktičnega izobraževanja

❖ *Na katerem področju pedagoškega dela se vam zdi da bi potrebovali dodatno usposabljanje? Dodatna pedagoška usposabljanja za učitelje PP niso prioriteto potrebna. Bolj nujno bi potrebovali strokovna usposabljanja. »S seminarji, ki so ponujeni v katalogu stalnega strokovnega izpopolnjevanja si ne moremo kaj preveč pomagati.«* Za mentorje so učitelji PP povedali, da bi potrebovali pedagoška usposabljanja, saj je pri njih slika obrnjena. Mentorjem primanjkuje pedagoških znanj, strokovnih znanj pa imajo zadosti.

¹ Med integrirane ključne kvalifikacije se uvrščajo: učenje učenja, socialne spretnosti, sporazumevalne zmožnosti, podjetništvo, varstvo in zdravje pri delu, informacijsko-komunikacijska pismenost, graditev kariere, okoljska vzgoja (IP Avtoserviser 2004, str. 3).

❖ *Ali bi potrebovali tudi usposabljanje iz strokovnega področja in kaj?*

Vsi učitelji PP si želijo in potrebujejo strokovna usposabljanja (npr.: vulkanizerstvo, centriranje in montiranje pnevmatik, avtooptika, avtoelektrika, avtoelektronika, krmilni sistemi, spremembe v prometni zakonodaji in tehničnih predpisih). Šola v strokovnem znanju zaostaja za gospodarstvom, saj razvoj prinaša mnogo novitet v tehnologiji. Učitelji PP se zavedajo, da so strokovna usposabljanja draga. Predlagajo, da bi se jih udeleževal le po en učitelj, ki bi pridobljeno znanje posredoval ostalim. Do sedaj so za svoj strokovni razvoj skrbeli sami.

3.7 Ugotovitve

Učitelji PP prioritetno ne potrebujejo dodatnih pedagoških usposabljanj, bolj nujno bi potrebovali strokovna usposabljanja, ker zaostajajo za napredkom v stroki.

3.8 Ocenjevanje praktičnega izobraževanja

❖ *V novih programih se PP ocenjuje znotraj SVS, na kakšen način?*

Učitelj PP spremlja vsakega dijaka in njegov razvoj, nato ga oceni. Vsi dijaki dobijo oceno iz vseh sklopov. Oceno znotraj SVS usklajuje več učiteljev skupaj. Ocena se oblikuje, če je vsak od posameznih delov SVS ocenjen pozitivno. Dokončna vrednost ocene nastane kot matematična srednja vrednost, ali kot dogovor učiteljev pri individualni obravnavi dijaka.

❖ *Ali oceno sooblikujete z učitelji SVS, organizatorjem PIDP in morda mentorji?*

Vsi učitelji PP odgovarjajo, da sooblikujejo oceno dijaka.

❖ *Kakšni problemi se ob tem pojavljajo?*

Učitelji PP s takim načinom ocenjevanja večinoma nimajo težav. Pojavljajo se posamezne težave, ki so jih uspešno odpravili. Imeli so začetne težave pri ocenjevanju poročila o PI. Nekaterim učiteljem PP pa se tak način ocenjevanja zdi nepregleden in potencialno nepravilno do dijakov, ki so slabši pri teoriji in boljši v praksi. Za njih se takšno ocenjevanje ne izide najbolje. Nekateri učitelji bi raje ocenjevali ločeno (prakso in teorijo posebej).

3.8 Ugotovitve

Ocenjevanje v PI poteka tako, vsi dijaki dobijo oceno iz vseh sklopov. Ocena se znotraj SVS sooblikuje, če je vsak od posameznih delov ocenjen pozitivno, tako da se izračuna povprečje. V primeru, da se ocena teorije in prakse močno razlikuje, nastane ocena SVS, kot dogovor ob individualni obravnavi dijaka. Pri takem načinu ocenjevanja večina učiteljev PP nima težav. Obstajajo pa tudi pomisleki o pravičnosti takega načina ocenjevanja, saj naj se tako ocenjevanje ne bi izšlo najbolje za dijake, ki so slabi teoretiki in dobri praktiki.

3.9 Standard materialnih pogojev

❖ *Ali so zagotovljeni standardi materialnih pogojev (v delavnicah, v splošnih ter specializiranih učilnicah)? Kaj ste pričakovali ob uvajanju novega programa?*

Osnovni standard materialnih pogojev je zagotovljen. Opremljenost se počasi izboljšuje. Po mnenju učiteljev PP je pri opremljanju prišlo do nekaterih problemov, npr. neustrezna, osiromašena ali neuporabna oprema, zamujanje opreme za približno eno leto.

❖ *Ali so imeli (dovolj) možnosti vplivati na izbor/vrsto/kvaliteto/dobavitelja opreme, kako so zadovoljni, jo zadovoljivo in uspešno uporabljajo, kaj pogrešajo/kaj bi bilo nujno še nabaviti?*

Učitelji PP so imeli, po njihovih besedah, minimalne možnosti vplivanja na izbor opreme. Šole so lahko dale svoja priporočila, vendar se same niso dogovarjale, zato niso dobile optimalne opreme. Dobili so minimum opreme, celo nekatere dele in opremo, ki je ne rabijo. Nekatero opremo, ki bi jo potrebovali pa niso dobili (npr.: tester s programi za pregledovanje nove generacije vozil, optika,

literatura, informatika, uradna Avtodata v elektronski obliki). Ena od šol je z lastnim denarjem, ki ga zasluži prek delavnic, nabavila opremo, ki ji je manjkala. Osnovna oprema in orodje bi se moralo podvajati, zaradi istočasnega dela dveh skupin. Problem predstavlja zastarela oprema, ki jo je potrebno stalno posodabljeni, saj tehnika napreduje zelo hitro. Učitelji PP so prepričani, da bi lahko za denar, ki ga nameni država za opremljanje šol, šola sama neposredno kupila več opreme in to opremo, ki jo dejansko rabi. Denar bi bil porabljen bolj smotrno.

3.9 Ugotovitve

Osnovni standard materialnih pogojev je zagotovljen. Učitelji PP s projektom opremljanja niso zadovoljni zaradi več razlogov: premalo vpliva na izbor opreme, zamujanje opreme za približno eno leto, premalo opreme, manjkajoča, napačna, neuporabna in zastarela oprema. Učitelji PP bi raje videli, da bi bile šole pri opremljanju avtonomne, saj bi tako odpravili večino omenjenih težav.

3.10 Sodelovanje med, šolo, dijaki, starši, mentorji, zbornicami

❖ *Ocenite svojo vlogo v sodelovanju z zbornicami, šolo, dijaki in starši. Kakšne so vaše pristojnosti? Kakšen je vaš obseg dela?*

Na sodelovanje z GZS in OZS imajo učitelji PP različne poglede. En učitelj PP se čuti premalo spoštovan (neplačevanje dnevnic pri zaključnih izpitih). Na splošno učitelji PP z zbornicami ne sodelujejo pogosto. Tesnejše sodelovanje, stiki, dialog, pomoč, posredovanje bi se jim zdeli dobrodošli. O sodelovanju z dijaki in starši so učitelji podali naslednje pripombe. Učitelji PP bi lahko bili bolj povezani z dijaki na PIDP. Težko jim je sodelovati s slabimi, nemotiviranimi in nediscipliniranimi dijaki. V odnosu do dijakov se počutijo nemočne. Prepričani so, da imajo dijaki v odnosu do njih preveč pravic, demokracije in avtonomije. Eden od učiteljev PP pravi, da je za dijake bolje, če so v šoli, kot v delavnicah pri delodajalcih, saj so tam bolj izpostavljeni alkoholizmu. Za starše dijakov učitelji PP menijo, da od njih pričakujejo preveč, brez lastnega starševskega prispevka in sodelovanja. Glede sodelovanja z mentorji oz. delodajalci, so učitelji PP povedali, da to ni njihova naloga, ampak organizatorjeva. Na eni od šol učitelji PP sodelujejo z mentorji. S tem so imeli pozitivne izkušnje, saj so razčistili marsikatero stvar in se učili drug od drugega. Odnos šole z delodajalci se gledano na splošno, spreminja na boljše, saj so delodajalci začeli dojemati, da je s šolo potrebno sodelovati pri izobraževanju dijakov, ker je to v obojestransko korist in zadovoljstvo.

3.10 Ugotovitve

Sodelovanje in pomoč zbornic bi učitelji PP sprejeli pozitivno. Dijakom želijo učitelji PP omogočiti dobre pogoje za učenje. Če niso motivirani in disciplinirani jim je težko sodelovati z njimi. V odnosu do dijakov se učitelji PP počutijo podrejene. Pri starših dijakov jih motijo njihova prevelika pričakovanja do šole in premajhno sodelovanje. Z mentorji, razen na eni od šol, učitelji PP ne sodelujejo. Takšno sodelovanje je prineslo pozitivne rezultate.

3.11 Doseganje širokega poklicnega profila

❖ *Cilj novih programov naj bi bila tudi večja zaposljivost dijakov in usklajevanje izobraževanja s trgom dela. Ali se vam zdi, da se skozi izobraževalni program Avtoserviser bližamo temu cilju, torej sodobnejšemu znanju in bolj kompetenčno naravnane programu?*

Zaposljivost avtoserviserjev bo, po mnenju učiteljev PP, večja, saj gre pravzaprav za dvoje kompetenc: mehaniko in elektroniko. Zato bo imel absolvent IP AS širši spekter izbire poklica. Bolj zaposljive jih dela tudi PIDP, zato so za zaposljivost pomembni tudi delodajalci. Za pridne in dobro izobražene dijake se učitelji PP ne bojijo, da bi ostali brez dela. Ali je zaposljivost resnično večja, bodo lahko zanesljivo trdili ob zaključku šolanja dijakov. Na eni od šol so glede zaposljivosti skeptični in pravijo, da bo usposabljanje ob prvi zaposlitvi vedno potrebno in da so potrebe po avtoserviserjih na trgu dela majhne. Bolj iskani naj bi bili avtokleparji in avtoličarji. V

avtoserviserskem poklicu ostane le manjši delež dijakov. Po izkušnjah učiteljev PP, »*Vsi dijaki ne dobijo zaposlitve strogo znotraj svojega poklica. V svojem poklicu direktno ostane kakih 10-20% mehanikov. Postanejo tudi šoferji, potniki, agenti ipd, ali pa se izobražujejo naprej.*« Dijaki najbolj zanesljivo ostanejo v poklicu, če imajo doma avtoservis. Zaposljivost je v končni fazi na zanimiv način odvisna tudi od dijakov samih. »*Dijak s kupom cvekov je rekel, da gre naprej v šolo in so dejansko šli. V tretjem letniku se jim preklopi, da je potrebno hoditi v šolo.*« Od delodajalcev so učitelji PP na dveh šolah dobili povratno informacijo, da IP AS ni dovolj usklajen s trgom dela, ker ne izobrazijo dijakov tako, kot pričakujejo in si želijo. Učiteljem se zdi, da imajo delodajalci prevelika pričakovanja, saj pričakujejo, da bodo iz šol prišli znanstveniki, med tem ko lahko dijake naučijo osnov.

3.11 Ugotovitve

Odgovori učiteljev PP kažejo, da je cilj večje kompetenčnosti in zaposljivosti dijakov, bolj kot ne dosežen. Na zaposljivost avtoserviserjev gledajo učitelji PP iz različnih vidikov. Po eni strani vidijo dejavnike, ki večajo zaposljivost, po drugi strani pa vidijo dejavnike, ki je ne. Zaposljivost bo večja, zaradi dvoje kompetenc (mehanike in elektronike), zaradi izkušenj pridobljenih na PIDP, zaradi zaželenosti dobrih avtoserviserjev in ker (paradoksalno) le manjši delež dijakov ostane znotraj svojega poklica (torej zaposlitev dobijo drugje). Zaposljivost bo manjša, ker po avtoserviserjih na trgu dela ni velikega povpraševanja, ker si dijaki želijo nadaljevati šolanje, čeprav v šoli niso tako uspešni. Zanesljiva ocena zaposljivosti bo možna šele po zaključku tretjega letnika. Od delodajalcev so učitelji PP dobili povratno informacijo, da naj bi bil IP AS premalo usklajen s trgom dela, ker dijakov ne izobrazijo tako, kot pričakujejo in si želijo. Seveda obstaja možnost, da gre pri teh izjavah za pavšalno kritiko poklicnega šolstva.

4 LITERATURA

1. Izobraževalni program Avtoserviser (2004).
(<http://portal.mss.edus.si/msswww/programi2004/programi/Spi/avtoserviser/avtoserviser.htm>).
2. Izhodišča za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter programov srednjega strokovnega izobraževanja (2001). Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.
3. Pravilnik o verifikaciji in vodenju registra učnih mest ter o izbrisu iz registra (Ur. l. RS, št.26/2003).
(<http://www.uradni-list.si/1/ulonline.jsp?urlid=200326&dhid=60433>).
4. Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (Ur. l. RS, št. 12/1996).
(<http://www.uradni-list.si/1/ulonline.jsp?urlid=199612&dhid=32249>).